

емоційності. Окрім того, фітнес-технології дозволяють аналізувати техніку виконання вправ, що дає змогу спортсменам й любителям, виявляти недоліки, коригувати їх та підвищувати якість тренувань.

Список літератури

1. Благій О. Сучасні підходи до управління фізичним станом чоловіків зрілого віку в процесі кондиційного тренування. *Теорія і методика фіз. виховання і спорту*. 2015. №1. С.22-25.

2. Гулька О. В., Гуменюке С. В., Кардаш С. О. [Мобільні застосунки як засіб підвищення рухової активності студентів під час дистанційного навчання](#). *Шляхи розвитку рухової активності молоді України: матеріали IV всеукраїнської науково-практичної конференції*. Дрогобич: Посвіт, 2022. С.232-240.

3. Дутчак М.В. Теоретико-методологічні засади формування системи спорту для всіх в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / М.В. Дутчак. Київ, 2009. 40 с.

4. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року Постанова МОН № 1089 від 4 листопада 2020 р.

Гуменюк С. В.¹, <https://orcid.org/0000-0003-0872-1470>

Басараб А. К.², <https://orcid.org/0009-0006-6110-8367>

ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИТЯЧИХ ЗМАГАНЬ З КІННОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ

1, 2. Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Annotation. *The article analyzes the peculiarities of special children's equestrian competitions for riders aged 4 to 11 years in Ukraine. It was determined that riders under the age of 14 take part in two Olympic equestrian disciplines, dressage and show jumping. The main tasks of special children's competitions «Olympic StartUp» are: checking the*

rider's training according to the international system of children's equestrian competitions.

Keywords: *equestrian sport, riders, children's competitions, dressage, show jumping.*

В Україні протягом останніх років все більшої популярності серед дітей дошкільного та молодшого шкільного віку набувають верхова їзда та кінний спорт. Як наслідок в нашій країні зростає кількість кінно-спортивних заходів, в яких можуть приймати участь вершники цього віку.

Кінний спорт – це технічно складна дисципліна, індивідуальний вид спорту, в якому високого результату можна досягти через взаємодію людини і коня. У кінному спорті виділяють класичні дисципліни, які включені в програму Ігор Олімпіад (виїздка або вища школа верхової їзди, подолання перешкод або конкур, триборство), та неолімпійські дисципліни (дайвінг, пробіги, вольтижування, рейнінг та інші) [3, с.4]. В Україні вершники до 14 років приймають участь у двох олімпійських дисциплінах кінного спорту: виїздка і конкур.

Мета статті – проаналізувати стан та особливості кінно-спортивних заходів в Україні для вершників віком від 4-х до 11 років.

Згідно із «Загальним регламентом змагань з кінного спорту в Україні» до категорії «діти» належать вершники віком від 12 до 14 років, до категорії «поні-вершники» - особи віком від 12 років до 16 років, які стартують на поні. Вершники віком від 6 до 12 років можуть приймати участь лише у спеціальних дитячих змаганнях з кінного спорту [2, с.4]. За певних умов організатори змагань можуть допускати до участі у цих змаганнях вершників від 4-х років [7; 8].

Перші спеціальні змагання з кінного спорту для дітей молодше 11 років відбулися 29 вересня 2018 р. в КСК «Sport-Elit», де прийняли участь вершники 9-ти клубів Київської області. У цьому ж році формат подальших спеціальних дитячих змагань, які проходили на базі КСК

«Sport-Elit», був вдосконалений за допомогою фахівців голандської федерації кінного спорту, а також був проведений семінар на тему судівства дитячих змагань на стиль [9].

Насьогодні розвиток дитячого кінного спорту в Україні координують Асоціація кінного спорту України – Професійна кінна ліга (АКСУ) та Всеукраїнська Федерація кінного спорту (ВФКС).

У 2019 році за ініціативи та підтримки президента АКСУ Білого А. П. була розроблена та реалізована освітня програма «Олімпійський StartUp» для дітей-вершників, їх батьків та тренерів. В рамках цієї програми щорічно проводиться серія спеціальних дитячих змагань для вершників віком від 4-х років, також діти можуть стартувати в будь-якому класі на поні (старше 6-ти років). Результати цих змагань зараховуються у загальний рейтинг програми, згідно якого відзначаються найкращі вершники та тренери.

Основними завданнями спеціальних дитячих змагань «Олімпійський StartUp» є: перевірка підготовки вершника згідно міжнародної системи кінного спорту; демонстрація досягнень вершника та визначення спортивних рейтингів у виїзді та конкурі; отримання вершниками досвіду участі у змаганнях, тренінг психологічної стійкості; створення мотивації у вершників з дошкільного віку до занять кінним спортом; формування потреби набуття нових знань, вмінь та навичок з метою вдосконалення та підвищення своєї майстерності; підготовка до участі у змаганнях більш високого рівня (національних та міжнародних змаганнях) [6].

Дебют програми «Олімпійський StartUp» пройшов у жовтні 2019 року на базі КСК «Sport Elite», в якому взяли участь понад 75 спортивних пар з різних областей України. Юні вершники змагалися у подоланні перешкод та виїзді, де кожен продемонстрував гарну підготовку та вправність. В загальному підсумку у 2019 році у серії змагань проекту «Олімпійський StartUp» взяли участь 124 вершника та 22 тренери кінноспортивних клубів України [10].

У 2021 році до змагань програми «Олімпійський StartUp» долучилось ще 16 клубів, а також зростає кількість учасників віком до 8 років, у тому числі вершників на поні. Загалом протягом 2021 року відбулося 19 змагань програми «Олімпійський StartUp», в яких взяли участь 342 діти з 38 кінних клубів [11]. Змагання проводилися у 5 областях України, найбільше – у Київській області (рис.1) .

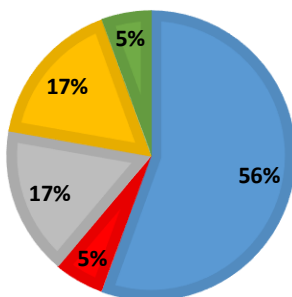

Рисунок 1. Географічний поділ кількості спеціальних дитячих кінних змагань в рамках програми «Олімпійський StartUp» у 2021.

Аналіз рейтингу учасників змагань «Олімпійський StartUp» показав, що у 2021 році у початкових категоріях ВВВ («Тест з ведучим») та ВВ («Тест під диктовку») найменший вік вершників був 3 р., найбільший – 15 р. [8]. Якщо розглядати вікову структуру вершників в цих категоріях, то в категорії «ВВВ» було найбільше учасників дошкільного віку – 47 чол., що становило 49,5% від загальної кількості учасників цієї категорії; в категорії «ВВ» – найбільша частка вершників віком 8-10 років – 25 чол., що становило 43,1% від загальної кількості учасників цієї категорії (рис.2).

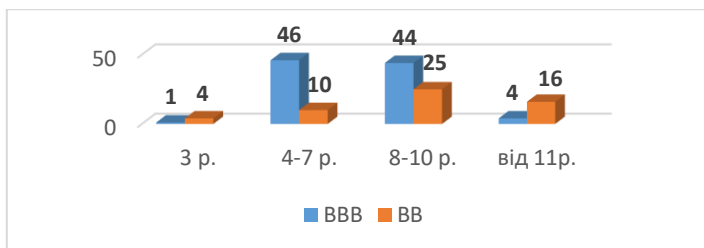

Рисунок 2. Кількість учасників змагань програми «Олімпійський StartUp» в початкових класах «BBB» та «BB» у 2021 році по вікових групах.

Всеукраїнська Федерація кінного спорту вперше започаткувала серію спеціальних дитячих змагань з кінного спорту для вершників від 6 до 14 років в 2021 році в рамках проекту «Всеукраїнська дитяча ліга». Перший етап цього турніру відбувся в КСК «Dergachov» (Київська обл.), де прийняли участь вершники з м. Київ та Київської обл., Сумської обл. [4]. Загалом у 2021 році відбулося 8 етапів «Всеукраїнської дитячої ліги» в наступних областях України: Львівській обл., Київській обл., Харківській обл., Рівненській обл., Дніпропетровській обл., Миколаївській обл., Донецькій обл. та Черкаській обл.

На цих змаганнях для вершників початкового рівня використовувалися класи на стиль «з ведучим», на яких всі команди вершнику подає суддя (рух кроком, риссю, зупинка з кроку, переходи крок-рись), а також адаптовані тести початкового рівня USDF (Федерації кінного спорту Канади), в які входили самостійна їзда робочим і вільним кроком, коло діаметром 20 м та робоча рись по прямій.

Головна мета цих змагань – продемонструвати бажання коня рухатись вперед стабільним темпом, еластичний контакт з незалежними, спокійними руками вершника та добре збалансовану посадку вершника, показати відповідну геометрію фігур на арені з правильним згинанням (кути та кола) [5, с.3].

Найбільш численним турніром серед тих, які проходили в рамках проекту «Всеукраїнська дитяча ліга», у 2021 році були спеціальні дитячі змагання у КСК «Патріот» (Рівненської області) – «Rivne «Baby Rider»

Сур». В них прийняло участь 36 вершника віком від 4 до 11 років з різних областей України [1].

Таким чином можна зробити висновки, що спеціальні дитячі змагання з кінного спорту в Україні досить молоде явище. Проте за підтримки ВФКС і АКСУ вони щорічно набувають більшої популярності а саме, збільшується кількість турнірів, зростає чисельність учасників та розширюється географія їх проведення. Базуючись на закордонному досвіді програми цих змагань дають можливість дітям з 4-6 років продемонструвати свої знання, вміння та навички, здобути свій перший турнірний досвід, а також підготуватися до національних змагань з конкуру та виїздки.

Список літератури

1. «Всеукраїнська дитяча ліга» ФКСУ у Рівному.
URL: <https://horses.dp.ua/vseukrayinska-dityacha-liga-yfks-u-rivnomu-vipusk-zhurnalu-51> (дата звернення 22.12.2022).
2. Загальний регламент з кінного спорту в Україні (введено в дію з 01.02.2018). Київ. 2018 рік. 21с. URL: <http://efu.org.ua/upload/documents/3/339/attachment/%D0%97%D0%B3%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%202018.pdf> (дата звернення: 20.12.2022).
3. Кінний спорт. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл, шкіл олімпійського резерву. Київ. 2019. 104 с.
4. Перший старт нового проекту ВФКС «Всеукраїнська дитяча ліга».
URL: <https://horses.dp.ua/pershij-start-novogo-proektu-yfks-vseukrayinska-dityacha-liga-vipusk-zhurnalu-51> (дата звернення 22.12.2022).
5. Регламент «Всеукраїнська дитяча ліга» V етап «Golden horses». КПШНЗ «СДЮСШОР з кінного спорту» ДМР.15-18 липня 2021. 10 с. URL: <http://efu.org.ua/upload/events/1/1270/statement/3769cd>

[2a421dd2bbb58fd06b3526b71a.pdf](https://pel.org.ua/images/files/start-2020.pdf) (дата звернення 21.12.2022)

6. Регламент програми «Олімпійський StartUp в Україні - 2020». Київ. 2020. 67 с. URL: <http://pel.org.ua/images/files/start-2020.pdf> (дата звернення: 20.12.2022).

7. Регламент «Спеціальні Дитячі Змагання Кубок «Спорт-Еліт». КСК «Спорт Еліт». 28 жовтня 2018. 3 с. URL: <https://www.sport-elite.com.ua/images/doc/4-W-2018.pdf> (дата звернення 20.12.2022).

8. Рейтинг «Олімпійський Startup 2021». URL: <http://pel.org.ua/images/files/Rating-Olympic-Startup-2021.pdf> (дата звернення: 20.12.2022).

9. Спеціальні дитячі змагання 29.09.2018. URL: <http://sport-elite.com.ua/index.php/ru/articles/78-29-09-2018> (дата звернення 20.12.2022).

10. Спеціальні дитячі змагання «ОЛІМПІЙСЬКИЙ STARTUP». URL: <https://pel.org.ua/ru/novosti/148-olimpijskij-startup> (дата звернення 21.12.2022).

11. Фінал сезону дитячих змагань «ОЛІМПІЙСЬКИЙ STARTUP». URL: <https://pel.org.ua/ru/novosti/307-final-sezonu-dityachikh-zmagan-olimpijskij-startup> (дата звернення 21.12.2022).

Гуменюк С. В.¹, <https://orcid.org/0000-0003-0872-1470>

Навольський Н. Ю.²

«INVICTUS GAMES» ЯК СКЛАДОВА РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

**^{1, 2.} Тернопільський національний педагогічний
університет ім. В. Гнатюка**

Annotation. *The article examines the creation and running of a competition for injured soldiers called the Invictus Games, founded by Prince Harry. The national adaptive sports team of Ukraine "Invictus Games" took part in the competitions held in the German city of Düsseldorf from September 9 to 16, 2023.*

Keywords: *Invictus Games, military veterans, rehabilitation, sports.*